SPRAWOZDANIE

D^ra ST. KRZYŻANOWSKIEGO

DYREKTORA ARCHIWUM AKTÓW DAWNYCH MIASTA KRAKOWA ZA LATA 1900 I 1901.

KRAKÓW MCMII. NAKŁADEM GMINY M. KRAKOWA. DRUKARNIA ZWIĄZKOWA POD ZARZĄDEM ANDRZEJA SZYJEWSKIEGO.

SPRAWOZDANIE

D^{RA} ST. KRZYŻANOWSKIEGO

DYREKTORA ARCHIWUM AKTÓW DAWNYCH MIASTA KRAKOWA ZA LATA 1900 I 1901.

KRAKÓW MCMII. NAKŁADEM GMINY M. KRAKOWA. DRUKARNIA ZWIĄZKOWA POD ZARZĄDEM ANDRZEJA SZYJEWSKIEGO.

ARCHIWUM.

PRZYBYTKI W ROKU 1900.

1) Akta i artykuły redakcyi „Starożytności i pomników Krakowa“ z lat 1846—1852 (dar Dra Karola Łepkowskiego).

2) Inwentarz majątkowy hr. Justyny Wengierskiej z roku 1850 (dar p. Józefa Łakocińskiego).

3) *Regestrum provent. et expens. hospitalis s. Hedvigis* z lat 1592—1603.

4) Akta obchodu stuletniej rocznicy dnia 3 maja 1791 w Krakowie i Akta obchodu 30-letniej rocznicy powstania 1863 roku w Krakowie (dar p. Stanisława Ryszarda po ś. p. ojcu jego).

5) Listy i akta z ksiąg grodzkich z lat 1770—1792 (dar p. K. Bołsunowskiego).

6) Wykaz domów miejskich, rządowych.. miasta Krakowa (r. 1820) i Inwentarz rzeczy kościoła św. Michała w Krakowie z roku 1856 (dar p. Franciszka Bartynowskiego).

7) *Conclusiones, contractus et inventaria civitatis Casimiriae* z lat 1772—1796.

8) Księgi akcesów do konfederacyi generalnej z r. 1812.

9) Listy do barona Jana Schindlera (dar prof. Dra Aleksandra Zarewicza).

10) Papiery do Henryka i Krzysztofa Grupplerów z lat 1841—1864 i Akta ogólne z lat 1799—1867 (dar p. Ludwiki Gropplerowej z Bebek).

PRZYBYTKI W ROKU 1901.

Archiwum wzbogaciło się cennym darem. JWPani Aleksandra Diehlowa z Warszawy ofiarowała do Archiwum, w myśl życzenia swojego męża, ś. p. inżyniera Edmunda Diehla, znanego sfragistyka i archeologa, pozostały po nim: zbiór dyplomów i pieczęci wraz z przeznaczoną na nie szafą mahoniową i gablotką, zastrzegając: 1) że zbiór pozostanie niepodzielną całością; 2) że będzie stanowił własność miasta; 3) że będzie dostępny dla badań naukowych.

Zbiór obejmuje kilkaset dokumentów królewskich pergaminowych i papierowych i kilkanaście pieczęci i tłoków — posiada inwentarz częściowy 525 numerów. Do prawdziwych jego klejnotów należą dwa najstarsze dokumenty książęce polskie, jakie do naszych czasów się dochowały, z XII-go wieku pochodzące dyplomy Henryka Sandomirskiego i Kazimierza Sprawiedliwego dla Zagościa. Do zbioru ś. p. Diehla jest dołączonych kilka wydawnictw dyplomów i sfragistycznych.

Nadto nadesłano z Magistratu dwa tomy protokółów obrad Rady m. i Magistratu z końca XIX-go wieku, przybyła także jedna książka cechowa cieśli krakowskich 1804 do 1865 (dar p. Juliusza Siwińskiego).

MUZEUM HISTORYCZNE.

PRZYBYTKI W ROKU 1900.

Przedmioty oznaczone numerami od 323—432 i 436—438, wśród nich obraz olejny, malowany przez Gryglewskiego, przedstawiający widok na klasztor zwierzyniecki, kopiec Kościuszki i Wisłę pod Krakowem, obraz olejny Michała Stachowicza, przedstawiający konika zwierzynieckiego, kilkadziesiąt tłoków pieczęci i medali krakowskich, wśród nich medal srebrny dla Łopackiego, cecha szrotgeltowa krakowska z XV-go wieku, wreszcie niżej wymienione zabytki cechowe,

należące do depozytów cechu murarzy, kamieniarzy i cieśli krakowskich i cechu włóczków.

Nadto złożono dwie czaszki zwierzęce i pół kuli armatniej żelaznej, wykopane na Błoniach krakowskich, dwa fragmenty rzeźbione kamienne, wydobyte z muru przy wybijaniu wewnętrznych drzwi wchodowych do restauracyi hotelu drezdeńskiego i jednę kamienną konsolę wykopaną pod chodnikiem przy kamienicy Nr. 3 na placu Maryackim podczas zakładania rury wodociągowej do tejże kamienicy.

Do działu „rycin i fotografii“ przybyło 27 rycin i fotografii, między niemi 9 z obrazów Stachowicza, nadto 14 zdjęć fotograficznych mapy dawnej Rzeczypospolitej krakowskiej.

Przedmioty powyższe częścią należą do depozytów, częścią zostały zakupione lub przesłane z Magistratu lub wreszcie dostały się do Muzeum jako dary. Ofiarodawcy: Towarzystwo miłośników historyi i zabytków miasta Krakowa i pp. Franciszek Bartynowski, Władysław Bartynowski, Dr. Klemens Bąkowski, Ks. Augustyn Błachut, Albin Burzyński, Ludwika Gropplerowa, Adam Kajzy, Józef Krieger, Dr. Kownacki, Stan. Ryszard, Władysław hr. Zamoyski.

PRZYBYTKI W ROKU 1901.

Przedmioty od Nr. 433—446 (prócz 436—438 nabytych w r. 1900) i 41 numerów jeszcze w szczczegółowym inwentarzu nieoznaczonych. Wśród nabytków znajdują się: płaskorzeźba w drzewie z portretem Dietla, wykonana przez p. Kozakiewicza, sztuciec pistonowy z fabryki broni krakowskiej Höffelmaiera, medal bronzowy lany na jubileusz Uniwersytetu Jagiellońskiego, kilkadziesiąt medali krakowskich, fragmenty witrażowe, akwarele ratusza Kazimierskiego przez Sagnowskiego i dwa rysunki domków drewnianych krakowskich przez Pociechę. Do działu „rycin i fotografii“ przybyły fotografie dyplomów Henryka Sandomirskiego i Kazimierza Sprawiedliwego dla Zagościa z XII-go, i ortylu magdeburskiego dla Krakowa z XV-go stulecia.

Przedmioty powyższe przeważnie zakupiono, medal jubileuszowy Uniw. Jagiell. nadesłał Pan Prezydent Miasta, dary ofiarowali pp. Dr. Malkiewicz i Pagaczewski.

BIBLIOTEKA.

PRZYBYTKI W ROKU 1900.

283 dzieł i broszur pochodzących z zakupna i darów. Dzieła te, oznaczone Nr. inw. od 1034—1317 mają katalog kartkowy. Ofiarodawcy: Akademia Umiejętności, Grono Konserwatorów Galicyi Zachodniej, Kongregacya kupiecka, Magistrat miasta Krakowa, Towarzystwo miłośników historyi i zabytków Krakowa, Towarzystwo Wzajemnej Pomocy Uczniów Uniwersytetu Jagiellońskiego, dalej pp.: Piotr Banaś, Franciszek Bartynowski, Dr. Klemens Bąkowski, Ks. Augustyn Błachut, Adam Chmiel, Dr. Stanisław Domański, Ludwika Gropplerowa, Cezary Haller, Dr. Antoni Karbowiak, Dr. Stanisław Krzyżanowski, Dr. Stanisław Kutrzeba, Dr. Karol Łepkowski, Władysław Łuszczkiewicz, Dr. Józef Muczkowski, Alfons Parczewski, Dr. Karol Potkański, Jan Ptaśnik, Dr. Stanisław Tomkowicz, Bronisław Wojciechowski.

PRZYBYTKI W ROKU 1901.

182 dzieł i broszur, pochodzących z zakupna i darów. Dzieła te, oznaczone Nr. inw. 1318—1500 mają katalog kartkowy. Ofiarodawcy: Akademia Umiejętności, Biuro statystyczne, Kasa Oszczędności, Kongregacya kupiecka, Magistrat, Towarzystwo miłośników historyi i zabytków m. Krakowa, Uniwersytet Jagielloński i pp.: Franciszek Bartynowski, Cercha, Chmiel, Domański, Klima, Krzyżanowski, Kutrzeba, Muczkowski.

DEPOZYTY W ROKU 1900.

ARCHIWUM SENACKIE DAWNEGO WOLNEGO, NIEPODLEGŁEGO I ŚCIŚLE NEUTRALNEGO MIASTA KRAKOWA WRAZ Z OKRĘGIEM.

Przeniesione do Archiwum aktów dawnych miasta Krakowa, jako depozyt c. k. Rządu z c. k. Starostwa krakowskiego, składa się z działów następujących:

1) Akta komisyi organizacyjnej składają się z 8 ksiąg rękopiśmiennych, zawierających protokóły obrad komisyi w języku francuskim pisane, nadto 2 dzienniki podawcze i 4 konwoluty aktów z lat 1815—1818.

2) Akta sejmowe Wolnego M. Krakowa z lat 1816—1844 składają się z 17 konwolutów, z których każdy składa się z dyaryusza, postanowień sejmu, odezw Senatu rządzącego i wniosków reprezentantów.

3) Akta archiwum głównego Senatu rządzącego tworzą 90 działów (generalia, uroczystości narodowe, akademia, sądownictwo, duchowieństwo, cechy, towarzystwa, szpitale, bruki, poczty, podatki, dobra, milicya, policya, targi, monety etc.) razem 210 konwolutów. Niektórych działów zupełnie brak, jak 37 i 79, inne wyszkartowane tak doszczętnie, że tylko tu i ówdzie jakiś akt ocalał, zamiast treści napotyka się wewnątrz fascykułów spis wyszkartowanych numerów. Tak zniszczone są działy 2, 9, 10, 13, część działu 15 i 60, dalej działy 62, 63, 64, 70, 71, 72, 76, 78 i część działu 80, 82, jeden konwolut działu 86, 87, 88 i 90.

4) Akta Wydziału spraw wewnętrznych z lat 1817 do 1847 tworzą 71 działów (uniwersały zwołujące zgromadzenia Senatu rządzącego, akta składkowe w sprawie budowy kopca Tadeusza Kościuszki, podania o posady rządowe, reparacye kościołów, akta ekonomiczne, akta budownictwa etc.) razem 94 konwolutów, z pośród których 25 mieści spisy aktów wyszkartowanych. Nadto brakuje zupełnie działów 63, 66—70.

5) Akta prezydyalne z lat 1816—1846 obejmują 13 tek i 51 konwolutów.

6) Akta Wydziału dochodów publicznych i skarbu, po wyszkartowaniu kilkudziesięciu fascykułów, obejmują 3 konwoluty, nadto osobno jeden konwolut z roku 1832.

7) Akta górnicze z lat 1816—1846 obejmują 33 konwol.

8) Akta budowli wodnych — 6 fascykułów.

9) Akta korespondencyi archiwalnej — 6 fascykułów.

10) Akta hipoteczne i instytutowe z lat 1820 do 1837 (widerkaufy, czynsze, fundacye, kapitały instytutowe) razem 21 fascykułów, 7 dzienników podawczych i jedna filura komitetu hipotecznego.

11) Akta komisyi włościańskiej z lat 1816—1835 — 53 fascykułów (akta czynności i należytości pomiarowych, akta projektów i zasad do oznaczenia czynszów od włościan, erbpachterów, akta zamian dziesięciny, akta kas gromadzkich, kasy wsparcia, przychodów i zaległości, protokóły posiedzeń komisyi włościańskiej i komisyi rektyfikacyjnej czynszów). Do powyższych aktów należą mapy wsi okręgu miasta Krakowa w liczbie 65 i tabele należytości czynszów.

12) Akta dla szkół początkowych z lat 1816 do 1846 (akta i dzienniki dozoru głównego szkół początkowych, rachunki, kwity, asygnaty profesorów, plany naukowe i t. d.) razem 105 fascykułów i 49 tomów rękopisów.

13) Akta dotyczące miasta Krakowa z lat 1791—1815, fascykułów pięć i jeden tom pisany („Regulirungsoperat der Städte Krakau und Kasimir 1798“).

14) Konsygnacya aktów pocyrkularnych z epoki Rządu ces. austr. z Kielc nadesłanych, dotyczących m. Krakowa i jego okręgu — jeden tom w rękopisie.

15) Lustracye dóbr i realności duchownych w czasie Rządu austryackiego inkamerowanych — jeden fascykuł.

16) Planów i map 21 sztuk (mapy: folwarków miejskich Szlak i Kawiory, pomnika T. Kościuszki, gościńców i dróg w okręgu m. Krakowa; plany: probostwa kościoła św. Floryana,dworca kolei w Krakowie, ogrodu botanicznego).

17) Akta do kościołów, klasztorów, szpitali i innych fundacyi się odnoszące — 19 fascykułów.

18) Akta gubernialne i cyrkularne do spraw miasta z lat 1796—1809 — 10 fascykułów i jedna księga.

19) Akta gubernialne duchowne z lat 1800—1809 — 3 fascykuły.

20) Akta gubernialne szkolne z lat 1800—1809 — 3 fascykuły.

21) Akta instytutowe z lat 1800—1809 — 23 fascykułów.

22) Akta komitetu reparacyi zamku krakowskiego z roku 1830 — 1 fascykuł.

23) Zajęcie Krakowa po rozruchach r. 1846.

24) Akta z czasów Księstwa Warszawskiego. Lustracye i inwentarze dóbr państwowych. akta departamentowe, prefektury krakowskiej i krzeszowickiej, podprefektury krakowskiej, liwerunków, ministeryum spraw wewnętrznych (instytutowe), dyrekcyi skarbu departamentu krakowskiego, podatki miasta Krakowa, razem 30 fascykułów, 69 ksiąg.

25) Inwentarze wielkorządów krakowskich z lat 1710 do 1787 — tomów 5, fascykuł 1.

26) Inwentarz klucza sławkowskiego, 1 księga.

27) Inwentarz archiwum województw: krakowskiego, sandomirskiego i lubelskiego z roku 1796.

28) Akta stanu cywilnego okręgu dawnego miasta Krakowa — 920 zeszytów.

29) Dokumenty pergaminowe — 8 sztuk (6 sztuk, odnoszących się do cechu śledziarzy, 2 do bogatych kramów).

30) Dzienniki podawcze, repertorya. skontra, filury — 753 tomów rękopiśmiennych.

31) Druki (ustawy austryackie od Józefa II-go, zbiory praw, roczniki gazet: krakowskiej, wiedeńskiej, berlińskiej, warszawskiej — razem tomów drukowanych 689.

32) Tłoki pieczęci miejskich i cechowych — 20 sztuk.

KRAKOWSKA KONGREGACYA KUPIECKA.

(Starszy Radca cesarski, Henryk Schwarz).

Dyplomy pergaminowe — 2 sztuki z lat 1722 i 1740.

Księgi rękopiśmienne — 20 sztuk z lat 1722—1876 (protokoły, regestra, księgi uczniów, księga własnoręcznych wpisów kupców).

Akta — 46 fascykułów z lat 1747—1893.

Druki — 19 tomów z lat 1706—1867, wśród tego dziennik rządowy z lat 1845—1852 (roczników z 1847 i 1848 brak).

STOW. MURARZY, CIEŚLI I STUDNIARZY KRAK.

(Przewodniczący p. Wincenty Kramarczyk).

Złożyło następujące depozyty dawnych cechów krakowskich: murarskiego, kamieniarskiego i ciesielskiego:

CECH MURARZY I KAMIENIARZY.

Dyplomy pergaminowe — 6 sztuk z lat 1552—1752.

Akt papierowy — 1 z roku 1618.

Księgi rękopiśmienne — 23 sztuk z lat 1572—1851 (regesta, protokóły, trzy kopiarze przywilejów).

Akta luźne — 2 fascykuły z lat 1570—1885.

Sztuki majsterskie murarskie i kamieniarskie — 106 sztuk (plany, rysunki).

ZABYTKI CECHOWE.

Lada cechu murarskiego krakowskiego z miękkiego drzewa, z wierzchem przymocowanym 2 żelaznemi zawiasami, z zamkiem i kluczem na zamknięcie skoblowe, po bokach 2 antaby żelazne. Boki lady malowane na czerwono, ozdobione są ornamentem, prócz tego na przodzie wymalowane są: kielnia, młotek, pion i waga „równa“.

Dwa buzdygany mosiężne, głowice o sześciu piórach ażurowych; były zakończone osadzonym kamieniem (agatem); dzisiaj przy jednym z nich kamienia brakuje.

Tłoków pieczęci mosiężnych dwa i jedna stampila automatyczna mosiężna.

Dzwonek bronzowy (nowszy).

Lada cechu murarskiego kazimierskiego, dębowa, spód nowy z miękkiego drzewa na czterech toczonych nóżkach. Boki i wierzch wykładane drzewem białem i czarnem, a mianowicie na boku przodkowym kielnia, młotek, pion i waga „równa“. na wierzchu herb miasta Kazimierza, orzeł polski. przedzielony filarem, nad nim cyrkiel. Po bokach lady dwie antaby żelazne, na przodzie zamek z kluczem; wierzch przymocowany dwiema ozdobnemi zawiasami. Na wewnętrznej stronie wierzchu rok 1777.

CECH CIEŚLI.

Dyplomów pergaminowych — 15 sztuk z lat 1525—1726.

Ksiąg rękopiśmiennych — 8 sztuk z lat 1844—1882 (wśród nich kopia przywileju Zygmunta III z roku 1628).

Aktów luźnych jeden fascykuł z lat 1827—1884.

ZABYTKI CECHOWE.

Tłoków pieczęci trzy, z tych dwa żelazne, jeden mosiężny.

Sztanca mosiężna ryta, przybita na dębowy klocek, przedstawia w wieńcu laurowym owalnym narzędzia, służące do rzemiosła ciesielskiego.

Dwa buzdygany mosiężne, trzon obciągnięty czarną skórą, gładki, reszta ozdobiona ornamentem barokowym roślinnym, trybowanym, skręconym w ślimacznicę. Głowice o 6 piórach z ażurowym ornamentem roślinnym, pozłacane, zakończone u góry mosiężnym guzikiem, a na nim winkel i cyrkiel. Na jednym z buzdyganów wygrawirowany jest rok 1754.

Krucyfiks drewniany, postument barokowy z częściami złoconemi, z tarczą w środku malowaną czerwoną farbą, na której ułożone na krzyż, złocone: winkel i siekiera walna.

Lada cechowa drewniana z wierzchem profilowanym, w którym jest od wewnątrz skrytka, przybitym 2 żelaznemi

zawiasami z zamkiem i 2 skoblami do zamykania na kłódki. Lada pomalowana jest pokostowo na kolor żółty.

Nadto jeden fascykuł aktów luźnych z lat 1885—1900 i jedna księga rękopiśmienna, odnoszące się do Stowarzyszenia murarzy, cieśli i studniarzy krakowskich.

Na przechowanie powyższego depozytu oddało Stowarzyszenie murarzy, cieśli i studniarzy krakowskich szafę z miękkiego drzewa, z drzwiami dwuskrzydłowemi do połowy oszklonemi, z ruchomemi pułkami, zamykaną, na przechowanie dyplomów cechu murarskiego i kamieniarskiego futerał czarny w kształcie książki, z zameczkiem i na dyplomy cechu ciesielskiego kasetkę dębową, zamykaną na kluczyk.

CECH WŁÓCZKOW.

(Składający p. Kazimierz Miciński z Półwsia Zwierzynieckiego).

Dyplomy perganinowe — 2 sztuk z roku 1744 i 1786.
Akta papierowe — 9 sztuk z lat 1748—1795.

ZABYTKI CECHOWE.

Chorągiew cechowa włóczków, osadzona na drzewcu, z grotem mosiężnym, płaskim, a w nim wyciętym ażurowo monogramem króla Stanisława Augusta z koroną królewską i r. 1789, rysunku żadnego nie posiada, przedstawia kwadrat wielki z materyi amarantowej, na tle z materyi żółtej, sprawiona przed kilku laty, przyczem wszyto w środek szczątki materyi jedwabnej, pochodzące z dawnego sztandaru cechu włóczków.

Buzdygan cechowy mosiężny ze śladami posrebrzania ornamentyką barokową, rytowaną, głowica o 6 piórach ze szkłem, naśladującem szmaragd.

Dwie laski cechowe z orłami mosiężnymi o skrzydłach poziomo rozpostartych, bez koron królewskich, trzymających w szponach z jednej strony topór, z drugiej rękę. Orły spoczywają na czterech łukach barokowych mosiężnych, u spodu opatrzonych pierścieniami mosiężnymi, w które oprawiono drzewce.

Ładownica posrebrzana, przypominająca kształtem i rytowaną ornamentyką takież ładownice kawaleryi narodowej z XVIII-go wieku, z taśmą do przewieszania.

Pas lity polski, stary, czterostronny, w barwach: czerwonej, niebieskiej, zielonej i czarnej, tkany w kwiaty srebrzyste i złociste, w kilku miejscach przetarty.

Kordelas roboty nowoczesnej, prawdopodobnie przerobiony ze starego pałasza. Rękojeść pakfongowa z ornamentyką roślinną na gardzie a raczej klapie, przy tejże wyciśnięty napis: „W dowód stałej przyjaźni I. D. D.“, na klindze wyryto z jednej strony: „Nietylko polskie okolice, ale obce kraje“, z drugiej strony: „Znając Twój umysł, cenię obyczaje“. Pochwa skórzana i pendent rzemienny.

KSIĘGI MIASTA CZCHOWA

(złożone przez Grono c. k. Konserwatorów Galicyi Zachodniej za pośrednictwem konserw., Prof. Dra Bol. Ulanowskiego i p. Wład. Niecia).

Księga radziecka 1 — z lat 1426—1560.

Księgi wójtowskie i ławnicze — t. 11 z lat 1572—1792.

Fascykuł aktów luźnych z XVII-go i XVIII-go wieku.

DEPOZYTY. W ROKU 1901.

STOW. CZELADZI ŚLUSARSKIEJ, NOŻOWNICZEJ, RUSZNIKARSKIEJ I PILNIKARSKIEJ.

(Starszy Cechu p. Adam Staszczyk, — Starszy Stowarzyszenia czeladzi p. Franciszek Kasperowski).

Dyplom pergaminowy — 1 z roku 1663.

Księgi rękopiśmienne — 7 sztuk z lat 1728—1876.

ZABYTKI CECHOWE.

Puhar szklany, malowany emalią kolorową: Chrystus na krzyżu — po prawej stronie N. P. Marya, po lewej św. Jan, po bokach krzyża liść (palma), wyrastający z podstawy z kwia-

tem, po przeciwległej stronie herb rusznikarzy krakowskich, t. j. na kartuszu z koroną trzy miecze wbite w półksiężyc, rogami do góry zwrócony, nad herbem data 1.6||03. Puhar od strony Ukrzyżowania potłuczony w kawałki, zlepione papierem od wewnątrz, jednego większego kawałeczka brak, również koronka u podstawy w jednem miejscu odbita (ob. Katalog wyst. zab. star., Lwów 1894, Nr. 634)

41 sztuk monet srebrnych, nanizanych na srebrny pręt, związany w koło; każda moneta ma dolutowane uszko srebrne, prócz trzech, z uszkiem mosiężnem.

Konew cynowa z przykrywą, na trzech bronzowych nogach lanych, przedstawiających leżące lwy; przykrywa, zakończona u góry skrzydlatym koniem z tułowiem i ogonem rybim. Na przodzie konwi wyrytowane herby ślusarzy i zegarmistrzów, data odnowienia 1785 i nazwiska starszych cechu i czeladzi.

Puhar poczesny koronacyjny (willkomm) cynowy z datą 1785 i z przykrywą, w roku 1842 dodaną.

Kufel cynowy z wyrytym herbem ślusarzy i datą 1798.

12 jednakowych kufli cynowych z przykrywami przymocowanemi, z wybitą marką z herbem miasta Krakowa — jeden kufel ma wyrytego gryfa, stojącego na tylnych łapach i trzymającego klucz w przednich. Tenże i pięć innych mają wyrytą datę 1785.

Kałamarz cynowy okrągły z herbem ślusarzy i datą 1821.

SPRAWOZDANIE Z CZYNNOŚCI. 1900.

Powyżej wyszczególnione nabytki i depozyty archiwum, biblioteki i muzeum ułożono i spisano, a praca ta zajmowała tak dalece siły archiwum, że dalszy ciąg inwentaryzacyi musiano chwilowo odłożyć. Pracę nad archiwum senackiem należy zresztą uważać dopiero za rozpoczętą — jak powyższy spis przekonywa, chodziło jedynie o obznajomienie się z grub-

sza z zawartością tego zbioru. Zbadanie stosunku dzienników podawczych i repertoryów do dochowanych fascykułów, następnie przeprowadzanie na naukowych podstawach nowych katalogów będzie tutaj dalszem zadaniem Zarządu. Inne archiwalia porządkowano w dalszym ciągu i przygotowano do oprawy 55 tomów: *Regesta perceptorum et distributorum*, Wielkiej i Małej wagi, przedmieścia Biskupie i ksiąg kazimierskich.

Jeszcze w roku 1899 brał dyrektor archiwum łącznie z wydelegowanym urzędnikiem Wydziału IV-go Magistratu, p. Kubalskim, udział w komisyi, odbytej w Starostwie krakowskiem w sprawie uregulowania obchodu komitetu zwierzynieckiego. Ugodę, jaka wówczas 10 i 11 kwietnia 1899 r. między wymienionymi reprezentantami Gminy a p. Kazimierzem Micińskim, potomkiem ostatniego starszego cechu włóczków, który uroczystość „Konika“ urządzał, przyszła do skutku, zatwierdziła Rada Miasta na posiedzeniu z dnia 13 czerwca 1900 roku. Ugoda ta zapewnia utrzymanie obchodu i nadzór nad nim Towarzystwa miłośników historyi i zabytków Krakowa, wszystkie zaś przedmioty i archiwalia cechu włóczków dostały się na jej podstawie do archiwum.

Uchwała Rady z dnia 15-go lutego 1900 r. ustanowiła dla archiwum w miejsce pachołka posadę woźnego II. klasy.

1901.

Powyżej oznaczone nabytki i depozyty ułożono i spisano. Zbiór ś. p. Edmunda Diehla odebrał w Warszawie adjunkt archiwum p. Adam Chmiel i zarządził jego przewiezienie do Krakowa. Tutaj dzięki zarządzeniu Radcy Dworu, Naczelnika Dyrekcyi skarbu, Hr. Michała Dzieduszyckiego, uwolniono od cła i sam zbiór dyplomów i pieczęci i szafy na jego pomieszczenie przeznaczone. Zbiór ten wymaga jeszcze sporządzenia katalogu kartkowego i nowego inwentarza.

W porządkowaniu archiwum postępowano wedle dawnego planu. Z kilkunastu tysięcy luźnych aktów papierowych ułożono:

1) *Excerpta ex actis consularibus Crac.* z lat 1398—1797 tomów 24.

2) *Excerpta ex actis advoc. et scab. Crac.* z lat 1484 do 1795, tomów 12.

3) Sądy potoczne z lat 1778—1795, tomów 4.

4) Akta komisyi cywilno-wojskowej woj. krak. powiatów krakowskiego i proszowskiego, lelowskiego i książkiego z lat 1790—1792; 10 dużych fascykułów.

Akta powyższe ułożono według lat i powiatów, osobno znajdują się sprawy cywilne, wojskowe, szpitale, spisy ludności, opisy topograficzne, raporty magistratu o osobach przybywających do Krakowa itd.

5) *Lonheria* (bruliony) z lat 1661—1741, tomów 5.

W archiwum senackiem rozbito kilkanaście fascykułów, odnoszących się do spraw szkolnictwa za Rzeczypospolitej.

Sporządzono kartkowy inwentarz na podstawie dawnego spisu aktów, z urzędu hipotecznego odebranych, a nadto spisano *Procons. Crac. Prot.* z lat 1661—1797, tomów 1—79; *Advoc. Crac. Prot.* z lat 1621—1780, tomów 1—75.

Dalej ułożono i sporządzono inwentarz kartkowy dyplomów cechowych krakowskich, kazimierskich i kleparskich i odnoszących się do kościoła N. P. Maryi.

Zaznaczone wyżej ekscerpta z ksiąg radzieckich, ławniczych, akta sądów potocznych i lonherskie, nadto kilkanaście innych ksiąg archiwalnych, razem 53 tomów rękopiśmiennych przygotowano do oprawy i oprawiono w archiwum na miejscu. Przez przyłączenie archiwum senackiego, zbioru Edmunda Diehla, wydawnictwo „Źródeł dziejowych“, zwiększyła się bardzo znacznie czynność archiwum, wobec tego uznała komisya archiwalna uchwałą z dnia 6 lipca 1901 za niezbędne dodać drugiego pomocnika biurowego i pozycyę 600 koron na ten cel wstawić w budżet 1902 r. Wniosku tego dotychczas nie załatwiono.

Praca porządkowania archiwum jest znacznie utrudniona przez to, że archiwum mieści się w dwóch lokalach. Potrzeba

oddania całego budynku, uznana przez komisyę archiwalną jeszcze w roku 1896, poruszana w latach następnych, staje się obecnie z każdym rokiem coraz bardziej naglącą. Lepsze pomieszczenie archiwum senackiego, wybudowanie szaf na dyplomy pergaminowe, rozłożenie przedmiotów muzealnych, urządzenie pracowni naukowych i gabinetu do odlewania pieczęci, wreszcie zaprowadzenie centralnego ogrzewania, to postulaty bardzo pilne, czekające od dawna spełnienia, których dłużej odkładać niepodobna. Dyrekcya archiwum wznowiła tę sprawę w obszernym referacie z dnia 25 kwietnia 1901, a komisya archiwalna uchwałą z dnia 6 lipca 1901 r. postanowiła te starania poprzeć.

W interesie zaprowadzenia porządku i jednolitego toku postępowania w sprawach archiwum i celem uzyskania jasnego poglądu na jego działalność, przedstawił Dyrektor Archiwum wniosek o zarządzenie, aby wszystkie sprawy, dotyczące urządzenia archiwum, powiększenia biblioteki, muzeum historycznego, wydawnictw archiwalnych i t. p., nie były porozrzucane, jak dotąd, po rozmaitych Wydziałach Magistratu i działach budżetu, ale złączone w jednym Wydziale i w jednem miejscu zestawienia budżetowego. Wniosek ten przyjął Magistrat i wydał odpowiednie polecenia Dziennikowi podawczemu i Wydziałowi obrachunkowemu, skupiając wszystkie sprawy archiwalne w Wydziale IV, zajmującym się sprawami nauki, sztuki i zabytków historycznych.

DZIENNIK PODAWCZY.

1900.

Liczb 93, wydano 8 odpisów wierzytelnych, 1 wyciąg i 10 wyjaśnień urzędowych.

1901.

Liczb 79, wydano 6 odpisów wierzytelnych i 7 wyjaśnień urzędowych.

WYDAWNICTWO „ŹRÓDEŁ DZIEJOWYCH MIASTA KRAKOWA“. 1900.

Na wniosek komisyi archiwalnej uzyskano od Rady miasta (zamiast proponowanych przez komisyę 2.000 K.) tylko 1.000 K. na wydawnictwo „Źródeł dziejowych“ z archiwum miasta i postanowiono rozpocząć je od wydania przez dyrektora archiwum Dra St. Krzyżanowskiego ksiąg ławniczych krakowskich z lat 1365 — 1400; adjunkt archiwum p. Chmiel przystąpi następnie do wydania najstarszych ksiąg miasta Kazimierza z tego samego okresu. W tym celu przepisano dwa tomy ksiąg ławniczych krakowskich, skolacyonowano odpisy i przygotowano do druku.

1901.

Dr. Krzyżanowski przystąpił do druku ksiąg ławniczych krakowskich; wydrukowano stron 160. P. Chmiel przygotował do jednego z następnych tomów odpis najstarszej księgi kazimierskiej.

Komisya archiwalna uchwaliła na posiedzeniu z dnia 6 lipca 1901 ponowić po raz trzeci wniosek o wstawienie do budżetu kwoty 2.000 (dwa tysiące) koron na wydawnictwo „Źródeł dziejowych“, które jest ściśle związane z zadaniem archiwum, jako instytucyi naukowej.

KORZYSTANIE NAUKOWE Z ARCHIWUM. 1900.

Zarząd archiwum użycza stale naukowej pomocy wszystkim pracującym nad historyą miasta Krakowa. Szereg uczonych korzysta z materyałów archiwalnych i cała działalność wydawnicza Towarzystwa miłośników historyi i zabytków Krakowa o nie się opiera.

Pod redakcyą prof. dra Stanisława Krzyżanowskiego ukazał się w r. 1900 tom IV. „Rocznika krakowskiego z 45 rycinami, 21 tablicami w cynkotypii i 7 siedmiu tablicami

aktów i dyplomów do historyi Uniw. Jagiell., wykonanemi w naturalnej wielkości, obejmujący następujące prace:

1) Stanisław Krzyżanowski: Poselstwo Kazimierza Wielkiego do Awinionu i pierwsze Uniwersyteckie przywileje.

2) Stanisław Tomkowicz: Gmach biblioteki Jagiellońskiej.

3) Władysław Abraham: Początek biskupstwa i kapituły katedralnej w Krakowie.

4) Karol Potkański: Granice biskupstwa krakowskiego.

5) Leonard Lepszy: Pergameniści i papiernicy krakowscy w ubiegłych wiekach i ich wyroby.

6) Stanisław Estreicher: Sądownictwo rektora krakowskiego w wiekach średnich.

Biblioteka krakowska objęła następujące zeszyty:

Nr. 12. Wspomnienia mieszczanina krakowskiego z lat 1768—1807, wydał Władysław Prokesch.

Nr. 13. Dr. A. Karbowiak: Obiady profesorów krakowskich.

Nr. 14. Dr. A. Karbowiak: Rozprószenie żaków.

Nr. 15. J. Ptaśnik: Obrazki z życia żaków krakowskich.

Nr. 16. Dr. Klemens Bąkowski: Dzieje Wszechnicy krakowskiej.

Nr. 17. X. Dr. Julian Bukowski: Kościół św. Anny.

Na wystawę zabytków epoki Jagiellońskiej urządzoną w krużgankach Franciszkańskich oddano za zezwoleniem Rady miasta kilkanaście ksiąg rękopiśmiennych i zabytków cechowych.

1901.

Pod redakcyą prof. Dra Stan. Krzyżanowskiego ukazał się „Rocznik krakowski“ t. V. obejmujący następujące prace:

1) Tomkowicz Stanisław: Władysław Łuszczkiewicz.

2) Łoziński Władysław: Proces o pannę.

3) Chmiel Adam; Z herbarza mieszczańskiego.

4) Pagaczewski Julian: Jasełka krakowskie.

5) Bąkowski Klemens: Dawne kierunki rzek pod Krakowem.

6) Czołowski Aleksander: Zabytki krakowskie w Szwecyi.

7) Tomkowicz Stanisław: Ślady Uniwersytetu Kazimierzowskiego?

Biblioteka krakowska objęła następujące zeszyty:

Nr. 18. Dr. Stanisław Tomkowicz: Tyniec.

Nr. 19. Dr. Józef Muczkowski: Kościół św. Franciszka.

Nr. 20. Kazimierz Sosnowski: Poezya krakowska z czasów Wolnego miasta.

Osobno: Emanuel Swieykowski: Katalog malowideł, rysunków, sztychów i litografii Michała Stachowicza.

Dyrekcya archiwum popierała również prace Towarzystwa miłośników historyi i zabytków Krakowa około urządzenia wystawy Stachowicza.

RACHUNKI.

1900.

Z kredytu „na dalsze urządzenie archiwum“ podwyższonego do sumy 1100 Koron wydano za pośrednictwem Ekonomatu miejsk. wedle wykazu zestawionego przez Wydział obrachunk.:

Roboty introligatorskie	727·66
Półki bibliot. i stołki	123·40
Roboty ślusarskie i blacharskie	33·38
Naprawa dzwonków elektrycznych . .	32·20
Naprawa pieca i kosz na węgle . . .	31·32
Druki administracyjne	24·40
Część kosztów przy urządzaniu lokalu najętego dla archiwum senackiego (deski, cegły)	127·64
	1100·—

Najem lokalu na pomieszczenie archiwum senackiego kosztował 720 Kor.

Z kwoty 100 Kor. wyasygnowanej na wydatki kancelaryjne wydano:

Materyały i przybory piśmienne	57·68
Karteczki drukowane do inwentarza . .	8·50
Korespondencya i drobne wydatki . . .	33·82
	100·—

Kredytów 1000 Kor. na wydawnictwo źródeł dziejowych i 600 Kor. na zakupywanie zabytków do przyszłego Muzeum historycznego miejskiego użyto na cele wskazane.

Na powiększenie biblioteki wydano 371 Kor., kredyt przyznany na ten cel wynosił 300 Kor., niedobór 71 Kor.

Dochód z opłat archiwalnych administrowany osobno w myśl § 21 stat. archiwum wynosił w r. 1900 Kor. . . .	24·—
Z roku 1899 pozostało	30·21
Razem . . .	54·21

Po częściowem pokryciu niedoboru na powiększenie biblioteki pozostał jeszcze na rok 1901 niedobór Kor. 16·79.

Rachunki i kwity przedstawia się Magistratowi, podpisane przez dwóch członków Komisyi archiwalnej.

W Krakowie, dnia 31 marca 1901 r.

1901.

Z kredytu „na dalsze urządzenie archiwum“ w kwocie 1100 Kor. wydano za pośrednictwem Ekonomatu miejskiego wedle wykazu zestawionego przez Wydział rachunkowy:

Roboty introligatorskie	557·—
Roboty stolarskie	330·—
Przybory piśmienne (druki) . . .	29·84
Robotnicy ekonomatu	82·40
Drobne wydatki	46·04
Urządzenie archiwum senackiego .	346·24
	1391·52

Niedobór na urządzenie archiwum senackiego, pochodzący jeszcze z r. 1899, pokryto kredytem dodatkowym przyznanym uchwałą Rady z d. 27 lutego 1902 r.

Najem lokalu na pomieszczenie archiwum senackiego kosztował 720 Kor.

Rada miasta przyznała uchwałą z d. 14 listopada 1901 r. kredyt dodatkowy w kwocie 114 Kor. 10 h. na sprowadzenie zbiorów po ś. p. Edmundzie Diehlu z Warszawy, a komisya archiwalna uchwałą z dnia 6 lipca 1901 roku kredyt dodatkowy na dyurnum w lipcu w kwocie 50 kor.

Sekcya ekonomiczna powiększyła uchwałą z dnia 30 stycznia 1901 r. zapas papieru, dostarczanego do archiwum w naturze.

Z kwoty 100 kor., wyasygnowanej na wydatki kancelaryjne, wydano:

Materyały i przybory piśmienne . .	58·30 Kor.
Korespondencya i drobne wydatki .	41·70 „

Kredyt 600 kor. na zakupywanie zabytków do przyszłego Muzeum histor. miejskiego użyto na cel wskazany.

Rachunki z kredytu 1000 kor. na wydawnictwo źródeł dziejowych przedstawi się po ukończeniu ich pierwszego tomu, którego druk jest w toku.

Na powiększenie biblioteki wydano 312 kor 63 hal., kredyt przyznany na ten cel wynosił 300 kor.; niedobór 12 kor. 63 hal.

Dochód z opłat archiwalnych administrowany osobno w myśl § 21 stat. arch. wynosił w roku 1901 kwotę 46 kor. Pokryto z niego:

Niedobór z roku 1900	16·79 Kor.
Niedobór z roku 1901	12·63 „
Razem .	29·42 Kor.
Pozostaje na rok 1902	16·58 Kor.

Rachunki i kwity przedstawia się Magistratowi, podpisane przez dwóch członków Komisyi archiwalnej.

W Krakowie dnia 31 marca 1902 r.

Dr. Stanisław Krzyżanowski.

Sprawozdania powyższe są tylko mechanicznie połączone, a stało się to dla ułatwienia przeglądu Komisyi archiwalnej zwłaszcza, że w r. 1901 urzędowała inna przez dawną Radę wybrana. Sprawozdanie za rok 1900 przyjęła Komisya archiwalna na posiedzeniu z dnia 6-go lipca 1901 roku, za rok 1901 na posiedzeniu z dnia 2 lipca 1902 r. i uchwaliła przedłożyć je Radzie miasta z wnioskiem o przyjęcie do wiadomości.